

verslagen & rapporten uit de regio

Onderzoeksmededelingen KNNV-Vogelwerkgroep Walcheren

Van een keurig omslagje voorzien zijn de eerste vier Onderzoeksmededelingen van de KNNV-Vogelwerkgroep Walcheren verschenen. Deze handzame geschriftjes (maat 15x21 cm) behandelen de 'Kerkuileninventarisatie 1976-1981' door P.J.A. Corstiaans (nr. 1. 1981, 7 bladzijden), 'Broedvogelinventarisatie 'Moesbos' en 'Der Boede' 1981' (nr. 2-1981) door P.J.A. Corstiaans, 'Broedvogelinventarisatie 'Ter Hooge' 1981' (nr. 3-1981, 4 bladzijden) en 'Bijzondere waarnemingen 1981' (nr. 4-1981) door H.P. Braam (2 bladzijden). De kerkuilenstand op Walcheren staat er weinig florissant bij. In 1980 werden vijf solitaire Kerkuilen op verschillende plaatsen gehoord, in 1981 werd één broedgeval vastgesteld. In 'Moesbos' en 'Der Boede' werden in 1981 26 vogelsoorten met zekerheid broedend aangetroffen, 4 mogelijk broedend en 5 niet-broedende vogelsoorten. Op 'Ter Hooge' werden in 1981 30 vogelsoorten met zekerheid broedend aangetroffen, 5 mogelijk broedend en 33 niet-broedende vogelsoorten.

Bij de bijzondere waarnemingen worden onder meer waarnemingen vermeld van Ooievaar, Roerdomp, Grote Zilverreiger, Kleine Zilverreiger, Nijlgans, Rode Wouw, Visarend, Kwartel, Hop, Duinpieper, Appelvink en Flamingo.

Nadere inlichtingen bij de secretaris van de KNNV-Vogelwerkgroep Walcheren: P.J.A. Corstiaans, Paardenstraat 43, 4381 AH Vlissingen.

Natuurbeschermingswerkcampen van het IVN

Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) organiseert voor de twintigste maal natuurbeschermingscampen voor jongeren tussen 15 en 25 jaar. Deze campen worden in de zomervacaties van de scholen gehouden in een tiental natuurreservaten verspreid over geheel Nederland.

Nadere informatie over de campen en opgavekaarten zijn verkrijgbaar bij het IVN, postbus 20123, 1000 HC Amsterdam, 020-228115.

Inventarisatie Oeverzwaluwen Voorne-Putten-Rozenburg 1981

Deze inventarisatie leverde in 1981 8 kolonies op met in totaal 366 zeker en mogelijk meer bewoonde nestholten. In 1979 werden 252 à 262 bewoonde nestholten geteld. Het schijnt dat het aantal bewoonde nestholten met circa 20% is toegenomen, terwijl ook grote veranderingen binnen de kolonies werden geconstateerd. Bij de reconstructie van het Hartelkanaal zullen speciale maatregelen moeten worden genomen als men de kolonie zal willen behouden. De andere kolonies bevinden zich in zanddepots, waar afhankelijk van het

werk, nog wel enkele jaren broedgelegenheid zal blijven bestaan. Om de Oeverzwaluw in deze omgeving te behouden zal men wellicht in de toekomst moeten gaan denken aan kunstmatige nestplaatsen.

H.J. Dries: Verslag Inventarisatie Oeverzwaluw 1981. Gestencild, 8 bladzijden, 1 kaart. Uitgave van KNNV-Afd. Voorne-Vogelwerkgroep. Mededeling no. 21, januari 1982. Nadere inlichtingen bij H.J. Dries, Lijsterbeslaan 8, 3233 CJ Oostvoorne, 01185-3113.

Natuur- en Vogelwacht 'Rotta' opgericht

Op 9 februari 1982 werd te Bleiswijk in het bijzijn van 56 belangstellenden de Natuur- en Vogelwacht 'Rotta' opgericht. De eerste plannen hiertoe werden al in 1978 gemaakt.

Voorzitter van de nieuwe natuur- en vogelwacht is J.P. van Ardenne en secretaris C. Noorman, beiden de plannenmakers van het eerste uur.

Er zal een driemaandelijks verenigingsblad 'Aves visum' worden uitgegeven en er bestaan veel plannen voor onder meer het inventariseren van broedvogels en stootvogels, cursussen 'Vogelherkenning' organiseren, voorlichting geven aan scholen, uitzetten van een natuурpad in 'De Bleiswijkse Zoom', het organiseren van excursies en lezingen en het adviseren van bewoners in het werkgebied inzake bijvoorbeeld het vogelvriendelijk maken van de tuin.

Met het maken, controleren en onderhouden van nestkasten hoopt men zich ook te gaan bezighouden.

Nadere inlichtingen bij Natuur- en Vogelwacht 'Rotta', postbus 111, 2665 ZJ Bleiswijk, postgiro 4 473 961.

Vogeltellingen Westplaat, Oostvoorne 1980

Veertien leden van de KNNV-afdeling Voorne-Vogelwerkgroep voerden in 1980 vogeltellingen uit. Er werden 119 vogelsoorten vastgesteld, waaronder 9 broedvogelsoorten. In de drie teljaren werden op de Westplaat 137 vogelsoorten vastgesteld. Op 14 mei en 9 juni 1980 werd een Kleine Zilverreiger waargenomen, op 31 augustus 1980 een Kuifaalscholver. In februari, september, oktober en december kwamen er Rotganzen voor. Op 9 maart 1980 werden 2200 Toppereenden en op 28 december 1980 maximaal 300 Eidereenden gezien. Ook de Morinelplevier (31 augustus) werd er waargenomen. De toename van het aantal waargenomen soorten wordt geweten aan de terreinverandering en het frequenter waarnemen.

A.A. & E.C. Eijkelenboom: Verslag Vogeltellingen. Westplaat te Oostvoorne 1980. Gestencild, 28 bladzijden. Uitgave van KNNV-Afd. Voorne-Vogelwerkgroep. Mededeling no. 15, oktober 1981.

Inlichtingen over deze vogeltellingen bij A.A. Eijkelenboom, Schakelweg 60, 3173 RL Poortugal, 010-385155 of H.J. Dries, Lijsterbeslaan 8, 3233 CJ Oostvoorne, 01185-3113.

Draadslachtofferonderzoek bij Heerenveen

Door de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten is in samenwerking met het PEB in Friesland, het RIN en de N.V. KEMA een onderzoek gedaan naar draadslachtoffers en een tweetal markeringsmethoden. De uitkomst is in een uitvoerig rapport neergelegd dat met een groot aantal tabellen is opgeluisterd.

De proeven zijn genomen met een markering aan de bliksemraden bestaande uit kunststofspiralen met een laatste lus van 10 of 20 cm diameter en aangebracht op afstanden van 5, 10 of 15 meter.

Hoewel deze markering in het algemeen vermindering van het aantal slachtoffers geeft blijkt dat de vermindering bij de spiralen met een diameter van 5 cm en aangebracht op een onderlinge afstand van 5 m het grootst is. Deze bedraagt daarbij namelijk niet minder dan bijna 90 %. De vermindering varieerde van 55 tot bijna 90 %.

Draadslachtofferonderzoek bij Heerenveen. Samenstellers J. de Jong en F.B.J. Kooops. 25 pagina's, 37 tabellen en 5 figuren. Uitgave N.V. KEMA, Arnhem.

Broedvogels van de Mortelen 1977-79

Dit rapport geeft een goed inzicht in de avifaunistische waarde van de Mortelen. Het geïnventariseerde gebied valt praktisch samen met het relatienota-gebied, zoals dat vastgelegd is in het kader van de ruilverkaveling Oirschot-Best. De Mortelen is een zo langzamerhand zeldzaam geworden voorbeeld van het kleinschalige akkerdorpen- en kampenlandschap. Het onderzochte gebied (ter grootte van ongeveer 900 ha) is gelegen binnen de driehoek Spoorдонk-Boxel-Best en maakt deel uit van het potentiële nationale landschapspark Midden-Brabant. Bovendien is in 1977-523 ha van het gebied, aangewezen als Relatienota-gebied.

In de rest van het gebied is men in 1980 gestart met de uitvoering van de ruilverkaveling Oirschot-Best. Met de gegevens van deze inventarisatie is het wellicht mogelijk om in een later stadium de invloed van de verkavelingswerkzaamheden op de avifaunistische waarden van het gehele gebied te onderzoeken.

Na een korte historische en ecologische schets van de Mortelen en een verantwoording van de gevolgde inventarisatie-methode zijn verspreidingskaartjes opgenomen van de meeste broedvogels. De volgende van de 74 vastgestelde broedvogelsoorten vallen daarbij op met opgave van een aantal vastgestelde territoria tussen haakjes: Patrijs (11), Houtsnip (8), Watersnip (4-5), Wulp (2), Tortelduif (63), Turkse Tortel (4), Zwarte Specht (3), Kleine Bonte Specht (3), Boompieper (21), Gele Kwikstaart (3), Nachttegaal (68), Spotvogel (46), Braamsluiper (7), Matkop (64), Geelgors (55), Wielewaal (23). In het daaropvolgende deel is getracht een relatie te leggen tussen de verschillende bostypen in

het terrein en de broedvogelsamenstelling daarvan. Het bleek mogelijk om met behulp van luchtfoto's en aanvullende vegetatiegegevens een indeling te maken in negen bostypen. Aan de hand van de territoriumkaarten werd vervolgens per bostype de broedvogeldichtheid bepaald. Het rapport wordt afgesloten met een korte schets van de recente planologische ontwikkelingen ter plaatse en een beschouwing over de mogelijke gevolgen van de ruilverkaveling op de broedvogelbevolking. De publicatie werd mogelijk gemaakt door het Staatsbosbeheer, dienstvak Natuurbehoud, Tilburg.

Werkgroep voor Vogel- en Natuurbescherming Midden-Brabant: Broedvogels van de Mortelen. Verslag van een broedvogelinventarisatie, uitgevoerd in de jaren 1977, 1978 en 1979. Gestencild, 91 bladzijden, 17 afbeeldingen (1981). In beperkte oplage verkrijgbaar door overmaking van f 4,-, ter bestrijding van de portiekosten op giro 3 531 190 ten name van Vogelwerkgroep Midden-Brabant, Alphen N.-B., met vermelding 'Mortelen 1977-79'.

Ontdek Noordwest-Overijssel

In de serie Nederlandse Landschappen, waarin reeds delen over de Veluwe, het Mergelland en de duinen verschenen, is nu het vierde deel over Noordwest-Overijssel verschenen. Het behandelt in het bijzonder de Wieden en de Weerribben, een deel van Overijssel dat voorbestemd is tot nationaal landschap.

De bedoeling om een groot publiek toch een diep inzicht in alle aspecten van het landschap te geven, is bijzonder goed geslaagd. De illustratie en de vormgeving van Rein en Taco Westra (aquarellen) en Chiel Westra (foto's) hebben er niet weinig toe bijgedragen de tekst op juiste wijze te begeleiden. Voor vrienden van water, riet en moerasland een onweerstaanbaar bezit.

Wlm Schroevers, Gerard Gonggrijp, Vic Langenhoff & Henk van Halm (eindredacteur): Nederlandse landschappen - Ontdek N.W. Overijssel. 288 bladzijden, illustraties van Rein, Taco & Chiel Westra (1981). Uitgave van het IVN, Amsterdam, in samenwerking met de Vara. Prijs f 75,- (voor leden Natuurmonumenten f 65,-, IVN f 59,50).

Advies natuur- en landschapsbehoud voor het Reconstructiegebied Midden-Delfland

Het Reconstructiegebied Midden-Delfland, ter grootte van 6600 ha, is gelegen tussen Delft, het kassengebied van het Westland en de stedelijke bebouwing langs de Nieuwe Waterweg.

In het kader van de voorbereiding voor een nagestreefde herinrichting werd door de Natuurwetenschappelijke Commissie van de Natuurbeschermingsraad (NWC) een advies uitgebracht ten aanzien van natuur- en landschapsbehoud van dit gebied. Sinds het uitbrengen van dit advies zijn in 1979, respectievelijk het Landbouwstructuuradvies, het Recreatieadvies en het Advies Landschapsbouw voor Midden-Delfland verschenen. Uit deze adviezen verscheen de ontwerp-structuurschets Midden-Delfland.

Vergelijking van genoemde adviezen uit het

NWC-advies maakt het thans noodzakelijk het NWC-advies 1978 uit te werken, c.q. aan te vullen met de nieuwste onderzoeksgegevens betreffende natuur en landschap (CABO kartering, inventarisatiegegevens van weidevogels, wintergasten en waterkwaliteit en historische geografie). Samenvattend kan worden gesteld dat natuur en landschap in de eerste plaats gebaat zijn bij het zoveel mogelijk sparen van de gelocaliseerde waarden. In het advies worden in het bijzonder de Grutto, Kievit, Tureluur, Slobeend, maar ook Smient, Goudplevier, Wulp en ganzen naar voren gebracht.

F.K.A. Noltee & H.G. van der Weijden: Advies natuur- en landschapsbehoud voor het Reconstructiegebied Midden-Deilfland. 50 gestencilde bladzijden, 3 bijlagen, 7 kaarten (oktober 1980). Uit. Consultantschap Natuurbehoud, Staatsbosbeheer, Zuid-Holland.

Botulisme in Amsterdam, zomer 1981

Ook in 1981 zijn in Amsterdam weer een aantal watervogels dood aangetroffen. Het aantal bedroeg 520, hetgeen ruim twee maal meer is dan in de zomer van 1980 toen er 230 dode vogels werden gevonden. In totaal 497 Wilde Eenden, 4 Kokmeeuwen, 2 Meerkoeten, 3 Futen, 10 Knobbelzwanen, 3 Blauwe Reigers en 1 Kievit. Deze vogels zijn, volgens het rapport, alle gestorven aan botulisme. Evenals in vorige jaren werd de vogelsterfte begeleid door de afdeling Groenvoerzieningen van de Dienst Openbare Werken.

H. Helda: Vogelsterfte in Amsterdam als gevolg van botulisme. Zomer 1981. Rapport van het Gemeentelijke Centraal Milieulaboratorium, Amstelveenseweg 88-90, 1075 XJ Amsterdam. Verschenen januari 1982, 4 bladzijden.

Vernieuwde Coördinatiecommissie voor Roofvogel- en Uilenbescherming in Noord-Holland

De werkzaamheden van bovengenoemde commissie moesten drie jaar geleden worden gestaakt na een succesvolle periode van vijf jaar (1974 tot en met 1978). Zie daarvoor ook 'Het Vogeljaar' in die periode.

Voor een hernieuwde start stonden drie zaken voorop:

- de omvang en samenstelling van de contactcommissie moest van dien aard zijn, dat iedere deelzaak door meerdere personen kon worden uitgevoerd.
- de organisatiestructuur moest een hoge mate van continuïteit op termijn waarborgen, alsmede goede samenwerking met allerlei vogelwerkgroepen en andere organisaties.
- de archivering moest zó worden opgezet, dat ook daadwerkelijk onderzoek gedaan zou kunnen worden met gegevens uit vele jaren.

Een en ander heeft men nu kunnen realiseren en men wil met ingang van broedseizoen 1982 de werkzaamheden hervatten. De commissie bestaat uit Hugo Abrahamse, Joop Buker, Ron de Goede, Theo Koelman, Hans Verhoeven en Frits Versluijs.

De coördinatiecommissie zal gaan functione-

ren als werkgroep van de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen in Noord-Holland (SVN), waarin thans zeven vogelwerkgroepen deelnemen. Dank zij financiële steun van het Anjerfonds en CMN zullen de gegevens per computer worden verwerkt. Zowel broed- als ringgegevens verdwijnen niet meer voor jaren ongebruikt in een archiefkast nadat ze tot jaarverslag zijn verwerkt. Publicaties over de resultaten zullen in De Graspieper of in Het Vogeljaar verschijnen.

De Coördinatiecommissie voor Roofvogel- en Uilenbescherming in Noord-Holland, Zuiderweg 18 c., 1461 GB Zuidoostr-beemster, 02998 - 1290.

Bij een tekort aan nestkasten kunt u zich wenden tot de heer E. Rus, Grosthuisen 56, 1633 EM Avenhorn, 02294 - 2072. De heer Rus is AOW'er en vindt het leuk tegen kostprijs nestkasten te bouwen. Richtprijs voor torenvalkkaas: f 20,-.

Zwartboeken over de vogelbescherming in Vlaanderen

Reeds drie jaar na elkaar worden de toestanden in de Vlaamse vogelbescherming aangeklaagd door middel van 'zwartboeken' die honderden overtredingen op de jacht- en vogelvangstwetgeving bevatten. Deze zwartboeken werden dan voorgelegd aan pers en overheid. Hoewel wij ons reeds op een aantal verbeteringen in de situatie mochten verheugen achten wij het noodzakelijk de actie voort te zetten om nog betere resultaten te boeken. Wij hopen dan ook op de medewerking van zo veel mogelijk natuurbeschermers. Indien u dus overtredingen vaststelt in België zouden wij hiervan graag op de hoogte gesteld worden. U kunt alle gegevens sturen naar onderstaand adres, liefst vóór 1 mei 1982. Ook illustratiemateriaal is welkom.

Op aanvraag wordt een samenvatting van de Belgische wetgeving toegezonden. Medewerkers krijgen een exemplaar van het zwartboek gratis toegezonden.

■ Hugo Cassiers, Oude Baan 75, 2510 Mortsel.

Schorren van de Durme

Naast deze beschermde en beheerde natuurgebieden liggen tal van kleinere, maar zeer belangrijke schorren langs de Durme. Deze stukjes woeste grond en ongerepte natuur worden bijna allemaal bedreigd door indijking om in ordinaire weilanden of akkers te moeten veranderen. Een eerste stap naar de totale bescherming van al deze prachtige natuurgebiedjes is nu gezet door de klassering van het Durmeschor bij de Meulendijk te Waasmunster-Sombeke. Dit bevat een uitgestrekt rietmoeras, doorsneden door talloze geulen, die dagelijks twee maal door het hoge tij worden overspoeld, evenals een prachtig wilgenbroek.

De vzw Durme, regionale werkgroep voor natuur- en milieubeheer, heeft na de verregaande beschermingsmaatregelen onmiddellijk een bedankbrief verzonden aan de Dienst der Zeeschelde, de Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen en minister dr. Marc Galle. Door het snelle en efficiënte ingrijpen mag er in deze terreinen niet meer geknoeid worden.